

Domstarpības par mežsaimniecību ES Dabas atjaunošanas tiesību aktos

Eiropas Savienības mērķis ir līdz gada beigām pieņemt jaunu regulu par dabas ekosistēmu atjaunošanu, taču vairāki jautājumi, tostarp mežsaimniecība, joprojām rada pretrunas ES likumdevēju vidū.

"Mans mērķis galvenokārt ir panākt vienprātību," sacīja spāņu sociālistu likumdevējs Cēzars Luena, kurš ir Eiropas Parlamenta referents par jauno ES Dabas atjaunošanas likumu, kas tika iesniegts pagājušā gada jūnijā.

"Mums jākoncentrējas uz dabas atjaunošanu," viņš teica ceturtdien (12. janvārī) Parlamenta Vides komitejas sanāksmē. "Šim jautājumam ir jānāk no šīs komitejas un ar vienprātīgu lēmumu tas ir jāpārceļ uz plenārsēdi," viņš piebilda

Pagājušā gada jūnijā Eiropas Komisija iesniedza jaunu Dabas atjaunošanas likumu, kurā pirmo reizi ir noteikti juridiski saistoši mērķi atjaunot degradētās zemes un apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Plānā ir paredzēts arī 100 miljardu eiro budžets ES dalībvalstīm, lai atjaunotu dabu lauksaimniecībā, mežos, jūrā, okeānos un pilsētu teritorijās.

Tomēr ES dalībvalstis šķiet atturīgas. Pagājušā gada decembrī notikušajā sanāksmē bloka 27 vides ministri pauda bažas par vairākiem ierosinātās regulas aspektiem, tostarp par to, ka dalībvalstīm trūkst elastības mērķu sasniegšanai un ka finansējums ir nepietiekams.

Debates par mērķiem

Arī Eiropas Parlamentā labējās un konservatīvās politiskās grupas ir kritizējušas priekšlikumu, kurā dalībvalstīm pirmo reizi noteikti juridiski saistoši mērķi līdz 2030. gadam atjaunot 20 % Eiropas Savienības sauszemes un jūras teritorijas.

Ierosinātie mērķi - pavisam septiņi - paredz šo jautājumu risināt vairākos virzienos, piemēram, līdz 2030. gadam apturēt apputeksnētāju

populāciju samazināšanos, likvidēt upju barjeras vai līdz 2030. gadam apturēt zaļo pilsētvides platību samazināšanos.

Paredzams, ka tie būs galvenais strīdīgais jautājums sarunās par jaunā tiesību akta apstiprināšanu.

"Visi zina, ka Komisijas priekšlikumu pašreizējā redakcijā Eiropas Tautas partija (EPP) plenārsēdē neatbalstīs," sacīja Vācijas kristīgo demokrātu likumdevējs Pēters Līse, kurš ir saistīts ar Parlamenta centriski labējo Eiropas Tautas partiju (EPP). Pēc P.Līses domām, ir vajadzīgs plašāks dialogs un koordinācija ar zemes īpašniekiem un lauksaimniekiem, kurus tieši ietekmēs jaunais likums. Par ziņojuma projektu būs "daudz grozījumu no Eiropas Tautas partijas", viņš ceturtdien brīdināja kolēģus Vides komitejas locekļus.

Citi Parlamenta deputāti vēlas pastiprināt priekšlikuma vērienīgumu. Tāda ir, piemēram, Eiropas Parlamenta deputāta no Spānijas Cēzara Luenas (César Luena), kurš ir Parlamenta ziņotājs par likumprojektu, iecere. Lai gan Dabas atjaunošanas likumprojektā ir izvirzīts vispārējs mērķis līdz 2030. gadam atjaunot 20 % ES sauszemes un jūru, C.Luena vēlas šo mērķi palielināt līdz 30 % saskaņā ar decembrī Monreālā notikušajā ANO Bioloģiskās daudzveidības konferencē COP15 pieņemto lēmumu.

Mežsaimniecība uzmanības centrā

Ja jaunais tiesību akts tiks apstiprināts pašreizējā redakcijā, tas Eiropas Savienībai uzliks par pienākumu juridiski aizsargāt visus tās teritorijā atlikušos pirmatnējos un vecos mežus. Mērķis ir panākt vispārēju bioloģiskās daudzveidības palielināšanos un pozitīvu tendenci attiecībā uz mežu savstarpējo sasaisti, atmirušo koksni, nevienmērīga vecuma mežu platību, meža putniem un organiskā oglekļa krājumiem.

Tomēr daži Eiropas Parlamenta deputāti apgalvo, ka Komisijas priekšlikumā nav ņemta vērā mežu reģionālā daudzveidība un to sociālekonomiskā nozīme.

"Tūkstošiem gadu cilvēki ir apsaimniekojuši šos mežus," sacīja Ulrike Millere (Ulrike Müller), Vācijas deputāte no centristiskās grupas "Atjaunot Eiropu". "Mums ir aktīvi jāveido mūsu meži nākotnei, un,

protams, mums būs vajadzīga to cilvēku palīdzība un iesaistīšanās, kuriem meži pieder," viņa uzsvēra.

Mežu apsaimniekošanas jautājums ir īpaši jutīgs Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, kurās ir lielas mežsaimniecības nozares un spēcīga kokrūpniecība, celulozes un papīra rūpniecība.

Saskaņā ar Eurostat datiem piecās ES dalībvalstīs 2020. gadā vairāk nekā pusi no zemes platības aizņēma meži: Somijā (66 %), Zviedrijā (63 %), Slovēnijā (61 %), Igaunijā (54 %) un Latvijā (53 %).

Parlamenta avoti EURACTIV pastāstīja, ka Ziemeļvalstis jau iepriekš ir iebildušas pret ar mežsaimniecību saistītiem mērķiem, un piebilda, ka tas kļūs par problēmu arī tad, kad runa būs par dabas atjaunošanas likumu. Kad pagājušā gada decembrī ES Vides padomē tika apspriests ES dabas atjaunošanas likums, Zviedrija šajā jautājumā klusēja, sakot, ka tai ir jāsiglabā neitralitāte, jo 1. janvārī sākās valsts prezidentūra ES, kas ilgs sešus mēnešus.

Turpretī kampaņas aktivisti ir uzstājīgāki, un viņi pauž bažas, ka Zviedrijas mežsaimniecības nozare ietekmēs prezidentūru, lai mazinātu ES dabas atjaunošanas tiesību aktā iekļautos mežsaimniecības noteikumus.

"Zviedrijas attiecības ar tās mežiem ir saspringtas, neraugoties uz tās mežsaimniecības modeļa popularizēšanu, un tas neliecina par labu vērienīgajam likumam," sacīja meža NVO FERN pārstāve Kelzija Perlmane. Pēc viņas domām, dabas atjaunošanas mērķiem ir jēga ne tikai vides, bet arī mežsaimniecības nozares ekonomiskās ilgtspējas dēļ.

Zviedrijai kā pašreizējai ES sešu mēnešu rotācijas prezidentvalstij ir jāpaliek neitrālai ES sarunu laikā. Taču kampaņas dalībnieki apgalvo, ka, runājot par mežsaimniecības aspektiem, to pārstāvēs citas valstis, piemēram, Ziemeļvalstis un Baltijas valstis. paredzams, ka par dabas atjaunošanas regulu Eiropas Parlaments balsos jūnija plenārsēdē. Tikmēr Zviedrijas prezidentūras mērķis ir panākt "vispārēju pieeju" starp ES dalībvalstīm Vides padomē, kas notiks tajā pašā mēnesī. Pēc tam no jūlija ES prezidentvalsts Spānijas vadībā notiks sarunas starp Parlamentu un ES valstīm, un paredzams, ka galīgā vienošanās tiks panākta līdz 2023. gada beigām.